

Leš v zameni.

(Povest.)

1.

itrarjev Peter bi se bil skoro hudo razburil tistega dne. Že se ga je hotela polastiti velika in zlovoljna jezica, že so se mu namršile obrvi, ustna je že našobil nevšečno in je že hotel zarobantiti iz dna srca. Tedaj se je pa hipoma kar namrdnil. Z roko je zamahnil, trdno je prestopil dvakrat po klanecu, stresnil je z glavo, pa se je zasmel. In glejte! Pa ni bilo jezice nikjer več, slaba volja je izginila, nevšečna in pisana zlovoljnost se je razkadila v njegovem srcu. In Citrarjev Peter se je zasmel iz vsega srca in rekel sam sebi: »O, glej, o, glej, ti Peter! Pa si že skoro javkal in skoro bi se bil emeril. Pa zakaj to? Samo zaradi tega preklicanega mraza, ki te praska in grize po nosu, po ušesih in po prstih. Seveda — kdo bi tajil, da mraz ni strupen? A vseeno se mi ne bo zanohtalo, in tudi ozeblin ne dobim. Kar lepo stopim naprej! Klanca bo kmalu konec, in tudi poti bo kmalu konec. Dobro potegnem sani in prestopim pošteno! Javkanje pa prepustim drugim in emerjenje tudi! Rajši potegnem in si mislim, da poleti ne bo mraza. Znoj si bom brisal s čela poleti in se smel, ker me je hotel pozimi zgrijeti mraz... Hoj, Peter, potegni, potegni, da bo vse škripalo!«

In Citrarjev Peter se je spet zasmel. Krepko je potegnil sani za zmrznjene krivine in je skoro stekel po strmem klanecu navzgor. Pot je bila opolzka in gladka kakor iz ledu. A Petru se ni drselo; zakaj Peter je imel na močnih črevljih pritrjene ostre železne dereze. Dasi so mu tičale roke v debelih, volnenih rokavicah, ga je vendar grizlo za nohti in ga bolelo. Po ušesih ga je žgalo, dasi je imel potegnjeno preko njih črno, kosmato madro (kučmo), ki pa je bila vsa pokrita z debelim, belim srežem. No, Citrarjev Peter se ni hotel več zmeniti za vse to. Kadar ga je ugriznilo za nohti in kadar ga je zbolelo koncem ušesa, je zasopel globoko, da se je kar zaprašilo in pokadilo pred njegovimi usti. Pa se je Citrarjev Peter zasmel in je izpregovoril. Takole si je rekel: »Le grizi, ti mrazek, kar grizi! Saj imaš časa zadosti. Poleti pa ne boš utegnil, hej — poleti! Ne vem, kdo se bo smel poleti? To pa vem, da se ne boš smejal ti... Le daj, le daj, ti mrazek! Zaradi tebe pa jaz resnično ne bom javkal...«

Peter je privlekel svoje prazne sani do srede klanca. Tam se je pa ustavil, da se odpočije in se odsope, ker ga je bila strma pot vendarle nekaj upehala. Premražene roke je utaknil v žep in je potisnil madro prav do oči. Stal je sredi pota in je gledal na visoke, zasnežene smreke, ki so stale vseokrog in se niso genile pod težkim snegom, ki so ga bile vse polne njih košate veje. Po vsem širnem, strmem zagorskem gozdu se ni oglasil živ glas. Le mraz je dihal povsod s strupenim dihom, in niti solnce, ki se je skrivalo ves dan nekje za visokimi snežniki, ni hotelo

priti niti za trenutek na pomoč, da prežene strupeni mraz. Ptice tudi ni bilo nikjer, da bi katera začivkala. Oj, odšle so bile že jeseni nekam daleč v toplejše kraje; nemara pa so celo ostale v zagorskem gozdu, pa so poginile v mrzlem snegu in mrazu. Še celo divjačine ni bilo nikjer. Srne in zajci in lisice so se umaknile globoko dol v dolino. V tihih nočeh so hodile v vas; k hišam so se stiskale in se grele tam, pa se niso zmenile za nevšečno bevskanje Zimovega grdega psička Šekca, ki je razgrajal in se togotil tam daleč koncem vasi. Kaj divjačini mar tisto nevšečno bevskanje! Samo, da se ogrejejo in dobe tu pa tam kaj za lačni želodec, pa naj bevška Šekcec, da bo ves hripav in mu stoji na hrbtu dolga, hraspava dlaka. O, naj Šekcec le razgraja in se usaja! Kaj živali to mar, ko pa imajo drugih skrbi preveč!

»Hm, ne hotel bi biti divja zver!« je premišljal Citrarjev Peter. »Saj ne rečem, da jim je slabo ali hudo poleti v gozdu. Takrat imajo vsega dobrega zadosti. A zdaj pozimi? Komaj dobro uro vlečem za sabo sani, pa mi že zmrzujejo ušesa in na nosu mi sedi debel ščinkavec. Ovbe, kaj pa bi bilo šele ponoči? Ne vem, če bi se mi ne izpremenila ušesa v led, a nos bi mi zmrznil s ščinkavcem vred... Zato je pa bolje, da si človek, ti Peter! Zato pa hvali Boga, ki ti je dal na glavo lepo madro, da je pod solncem ni take. Le lepo zahvali Boga in se ne cmeri, če te ugrizne mraz zdaj pa zdaj malo za nohte. Saj te čaka doma zakurjena peč, ti Peter!«

Citarjev Peter je zadovoljno pokimal in je prijel za mrzle krivine. Že je hotel spet potegniti sani in se je že uprl vanje. A tedaj se je oglasil z višine glasen klic: »O-hoj! Hoj!« — Peter se je začudil in se ozrl gor vrh klanca. »Kdo je neki gori?« je vprašal samega sebe. »Drvarjev ni v gozdu; pa tudi sena ne zvažajo s senožeti... Najbrž je šel kdo po drva in privrši zdaj pa zdaj na saneh po poti. Treba se bo umakniti, da me ne povozi in ne bo nesreče. V stran stopim, pa počakam, da pride mimo.«

In Citrarjev Peter ni odlašal nič. Stopil je s pota pod smreke in je potegnil sani za sabo. Tam pa je čakal in je gledal na višino. Pa ni čakal dolgo. Hipoma se je zasvetilo gori vrh klanca. Kakor megla se je zaprašil gori krhki sneg, iz megle pa se je oglasil nekdo z glasnim klicem: »O-hoj!« — Zaprashilo se je še enkrat — in kakor blisk so zdrčale sani navzdol po strmem klanecu. Peter je komaj videl tiste sani, ki so bile visoko obložene z bukovimi drvami. Komaj je zapazil fanta, ki je sedel spredaj na saneh. Kakor blisk je šinilo mimo Petra; zakadilo se je še enkrat nekje doli in zaškripalo na trdi, ledeni poti — in sani ni bilo več in nikogar več na strmem klanecu. Samo Peter je bil še tam, in Peter je stopil nazaj na klanec in je pričel vleči svoje sani navkreber. — »Saj sem vedel, da vozi nekdo drva v dolino,« si je govoril Peter medpotoma. »In glej — nihče drugi jih ne vozi kakor Leš, Hladnikov Leš s Srednjega vrha. Kako ti je zdrčal mimo! Pogledal me je in zarežal vame. Pa saj ni čudno! Leš nima za nikogar prijaznega pogleda in prijazne besede. Kako bi se pa mogel meni nasmejati in me pogledati z lepim očesom? Saj ga poznam — ej, dobro poznam Leša, Hladnikovega Leša...«

In Citrarjev Peter je stopal nevzdržno naprej po strmini. Ko je prišel vrh klanca, je zavil v stran in je vlekel sani po goličavi. Poti ni bilo tu nikjer, in Peter je šel kar po snegu. A sneg je bil zmrznjen in tako trd, da se ni udril niti pod silno težo. Onkraj goličave pa se je Peter ustavil pred visokim kupom lepo zloženih drv. Odpel je od sani močne, železne verige in se je brez obotavljanja lotil dela. Zgrebel je z drv sneg in jih je pričel zlagati na sani. Niti spomnil se ni več strupenega mraza. Za nohti ga ni več grizlo, in tudi ušesa ga niso nič več pekla. Peter je zadovoljno žvižgal. Delal je in delal, in še preden je prav pomislil, so bile njegove sani že visoko obložene z drvmi. — »Hencajte, no!« se je začudil in si je pomel roke. »Kako mi je šlo naglo in lepo izpod rok! Ne bi si bil mislil, da sem tako za kaj. Če se le malce podvizam, pa še lahko dohitim onega Leša, Hladnikovega Leša s Srednjega vrha. Doli med bukovjem ga dobim in lahko povprašam, zakaj me vedno tako srepo gleda? Pa mi nemara po resnici pove, in lahko je, da postaneva še prijatelja. Saj mu nisem storil še ničesar hudega. Kaj morem za to, da v šoli ne more z mesta? Ali sem nemara jaz kriv, če je že deset let star, pa še vedno sedi v prvem razredu? Sam si je kriv, čisto sam. To mu povem, prav lepo mu povem. Zato ga pa moram dohiteti. Lepo priliko imam; kakor nalašč mi je prišel danes na pot.«

Citarjev Peter je pričel glasneje žvižgati. Urno in priročno je zavezal verige okrog drv. Zastavil je močan lesen rajkelj med konce verig in ga je vrtel in vrtel, da mu je kar znoj lil z obraza. Pa tudi s tem je bil kmalu gotov. Pregledal je še enkrat skrbno ves tovor in je poizkušal tu pa tam, če verige trdno drže. Bilo je vse v redu in vse je držalo kakor pribito. Zdaj pa se je Peter vpregel v sani in jih je zvlekel z goličave. Do poti jih je privlekel in je obstal vrh strmega klanca. — »Oj-hoj!« je zavpil na ves glas, da je odmevalo daleč po samotnem gozdu. Vsedel se je odspred na sani, premaknil jih je, in sani so pričele drseti po strmini. V početku počasi, a čez nekaj trenutkov so brzele, da je pričelo Petru zapirati sapo. Peter se je zasmel in se ni bal ničesar. »Oj-hoj!« je zavpil še enkrat in se je naslonil s hrbtom ob tovor. Zakadil se je okrog njega suhi, krhki sneg in se mu zaprašil v obraz in v oči. Peter je nehoté zamižal in se je napol uprl s petami ob zmrzla tla. Kakor veter so potem bežale sani po strmini, da je žvižgalo Petru okrog ušes. A Petra ni bilo strah. Odprl je oči, pa gledal pazno predse, da bi mogel o pravem času obrniti sani v stran, če bi bilo treba. Z rokami se je držal za krivine in je ponavljal ves vesel: »Ej, hej! Kako to drči! Niti blisk ne gre tako naglo... Ej, hej!«

Že je bil preko sredine klanca; že je bil preko onega mesta, kjer je bil srečal Hladnikovega Leša. Z veliko brzino se je bližal koncu klanca, kjer je prehajala pot v zložno in le malo nagnjeno goličavo, ki se je raztezala dol do same doline. Pa je bilo Petru skoro žal, da je že konec strmega klanca. Uprl se je še bolj ob tovor in je dvignil noge, da bi sani še bolj brzele preko zadnje strmine. A ko so bile sani v polnem diru,

je naenkrat strašno počilo pod Petrom. Peter ni utegnil niti pomisliti, kaj pomeni ta strašni pok. Hipoma so se stresle sani, visoko se vzpele in počile še enkrat. Tedaj pa je zasukalo tudi Petra. Nekaj ga je dvignilo v zrak in ga prevrglo. Peter je omahnil, in še preden je trenil z očmi, je telebnil z vso silo na trdi sneg kraj pota in obležal tam ves omamljen. Na glavi ga je zbolelo in se mu zdelo, da ga je zadelo poleno, ki je bilo s sani odfrčalo za njim in je obležalo kraj njega. Zbolelo ga je pa tako, da je glasno zastokal in se prijel za glavo.

Tako je ležal na snegu nekaj časa. Popolnoma pa se je zavedel šele tedaj, ko je zaslišal nedaleč pod sabo glasen in škodoželjen smeh. Trudoma se je dvignil. Ozrl se je dol za glasom, pa je zagledal na poti Hladnikovega Leša, ki je tekel po poti in se smejal. Tam sredi pota po so stale Leševe sani. Leš je pritekel do njih. Še enkrat se je ozrl na Petra, pa se je spet zakrohotal. Naglo se je vsedel na sani. Sani pa so odbrzele navzdol in se bliskoma bližale varni dolini.

Peter pa si je z dlanmi zatisknil bolečo glavo. »O, čemu se mi posmehuje?« je premišljeval. »Če je pošten, bi mi prišel zdaj pomagat v moji sili. Pa se mi posmehuje in mi privošči nesrečo. Da more biti tak, da more biti tak! — Pa kako se je to naredilo, da sem se prekotatil s sani? Saj sem pazil in nisem videl zapreke in nevarnosti nikjer. Čudno, čudno... Pa se mi je pripetila ta nesreča, ta nesreča!«

In Peter je zmigaval z glavo, pa si ni mogel razložiti, kako da je prišla ta nesreča. Ozrl se je na pot, in tedaj se mu je storilo v srcu milo. Zatarnal je in se prestrašil. Videl je na potu svoje sani. Prelomile so se bile čez sredo; krivine so ležale po strani na potu, in bukova polena so ležala razmetana okrog in okrog. — »Ovbe!« je zatarnal Peter. »Ovbe! Vse je razbito in polomljeno... Pa kaj naj storim zdaj, siromak? O, da se je moralo to dogoditi! Pa kako je vse to počilo, ko sem vendar pazil, kar se je dalo? Pogledati moram, če si morem kaj pomagati.«

In Peter je stopil na pot in je tam obstal ves obupan. Šlo mu je skoro na jok, in dosti ni manjkalo, pa bi bil javkal na ves glas. A Peter je le stisnil ustni in zamahnil s pestjo. »Ne bom javkal in tudi cmeril se ne bom,« si je dejal odločno. »O, nesreča me je zadela, in nihče mi ne more pomagati nič. Še najmanj pa javkanje... Najbolje je, da pregledam to reč, da vem, kako in kaj je bilo. Same od sebe se sani niso prevrgle. Moralo je biti nekaj vmes.«

Peter je pregledal vso reč in pričel metati polena s poti na sneg. Pokvečene in polomljene sani je zvlekel izpod drv in jih pregledal od vseh strani. Pa je videl, da ni nobene pomoči več, in vedel, da danes ne pripelje drv domov. Pa je bil zelo žalosten radi tega in si ni vedel pomagati. Zvezal je z verigami krivine, kolikor se je dalo, da bi vsaj te srečno pripeljal domov. Ko pa je delal vse to, ja zapazil na poti med snegom močan, debel kol, ki je ležal preko poti. Peter je zagledal tisti kol, in tedaj mu je bilo vse jasno, in tedaj je tudi vedel, kako in zakaj so se prevrgle in razbile njegove sani. Glejte! Nekdo je zanalašč položil

ta kol preko poti. Nalahko je nametal snega preko njega, da bi ga ne bilo opaziti tako hitro. In Petrove sani so pribrzele, ob kol so se zadele, stresle so se in so obtičale. Nato pa so se prevrgle v stran in so se prelomile čez sredo. In vsemu temu je kriv samo ta kol, ki ga je nekdo v hudobnosti zanalašč nastavil semkaj — resnično zanalašč!

Peter je spoznal zdaj vse to, in v srcu ga je bilo strah in groza. Pa se je takoj domislil Hladnikovega Leša in njegovega krohota doli na goličavi. In Peter je osumil, da je samo Leš nastavil tisti kol na pot. Nastavil ga je pa zato, da bi se Peter prevrgel in bi se prevrgle in polomile tudi Petrove sani. Zato pa se je smejal tako škodoželjno in je privoščil Petru nesrečo. Vse to je zdaj Peter spoznal, in zato ga je bilo groza in strah v srcu. »Joj!« si je rekel. »Da more biti Leš tako hudoben! Saj mu nisem storil nikoli v življenju nič hudega. Pa mi napravi zdaj kaj takšnega! I, glejte! Lahko bi si bil razbil glavo. Če bi si pa ne bil razbil glave, roko ali nogo bi si pa lahko zlomil. In Leš ni pomislil na to, ni nič pomislil. Res je hudoben. Zato pa ga zatožim doma in v šoli. Pa bo Lešu slaba predla. Pa naj mu! Saj drugega ne zasluži, ker je tako hudoben.«

Peter je bil žalosten in je vlekel polomljene, prazne sani za sabo v dolino. Vso pot pa je premišljal samo o Lešu in njegovi hudobnosti in potuhnjenosti. Že je prešel vso goličavo in prišel v dolino do široke poti, ki je držala do samotne zagorske vasice. Tam pa je bilo razloženo ob potu vse polno drv in smrekovih hlodov. In izza tistih hlodov se je ravno dvignil Hladnikov Leš. Zagledal je Petra, ki je vlekel ves klavern sani za sabo in se je bližal ravni poti. In Leš se je zasmejal. Zamahnil je z madro, pa zaklical: »Hehe, ti Peter! Kje si pa izgubil drva? Ali si jih nemara prodal škratov, ki so te čakali pod klancem? O, videl sem tiste škrate. Polne malhe cekinov so imeli. Sto so jih meni ponujali, če jim prodam drva. Pa jih nisem hotel. Videl sem jih. Zagrajo so ti napravili, da te ustavijo. Pa ti si jim prodal drva. Le povej, da si jih prodal! Hehe, pa tudi to mi povej, koliko cekinov si dobil zanje? Videl sem, kako so se cekini bliskali. Pa tudi ti si videl, kako so se cekini zablinkali okrog tvoje glave... Zdaj mi pa daj cekin, Peter, če hočeš, da ne bom govoril po vasi o tvoji kupčiji. Daj mi cekin, Peter!«

Leš se je zakrohotal. Peter pa je obstal in ga gledal zavzet. »O čem mi govoriš, ti Leš?« je rekel. »Da te ni sram in se ne bojiš Boga, ker si tako hudoben! Mar misliš, da ne vem, da si mi ti zanalašč nastavil kol na pot? Glej, skoro bi se bil ubil, in sani so se mi prelomile na dvoje. Ti se pa smeješ in mi privoščiš nesrečo. Čakaj, doma te zatožim in tudi v šoli te bom. Pa jih dobiš, da jih boš imel za potrebo. Le čakaj, ne boš se zmiraj smejal, ti Leš!«

»O, saj čakam — na tisti cekin čakam, ki si ga dobil od škratov,« se je spet ponorčeval Leš tam doli. »Kar hitro mi ga pripravi in mi ga odrini! Zakaj, če mi ga ne daš, bo še danes govorila vsa vas o tebi. Čudila se ti bo, čudila, da znaš tako lepo škratov prodajati drva. Kar hitro ga daj, Peter!«

A Peter mu ni hotel več odgovarjati. Stopil je za drva in je počakal, da je šel Leš naprej. Pač je še slišal, kako se je Leš smejal na poti in še celo prepeval tisto pesem, ki so si jo bili izmislili otroci ravno o Citrarjevem Petru:

»Naš Peter, naš Peter
sopiha kot veter;
je oso zaklal,
jo škratom prodal —
cekinov so sto
odšteli za njo...«

»Grdoba! Kako se norčuje iz mene!« si je rekel Peter in ni mogel več poslušati Leševega prepevanja. Zato si je zatisnil ušesa in je mislil sam pri sebi: »Hudoben je ta Leš, strašno je hudoben. Ni mu zadosti, da sem se skoro ubil zaradi njega. Še norčuje se zdaj iz mene, grdo se norčuje... Ali bi ne bilo dobro, če bi skočil za njim in ga pograbil? Hm, kar poizkusil bom. Saj nisem tak revež, da bi se bal Leša. Prav lahko ga premikastim. Pa saj tudi zasluži, da ga nabijem, ker je tako hudoben. Kar za njim se zaprašim, pa bo!«

In Citrarjev Peter si je že pomel roke. Madro si je popravil na glavi in je stopil izza hlodov, da steče za Lešem. »Čakaj me, ti nevoščljivec!« je že zaklical in je bil res jezen. Na pot je stopil in že stekel za Lešem. Toda v hipu se je ustavil. Globoko je zasopel, pa si dejal: »Čemu bi ga pretopal? Saj ni vredno, da bi se jezil zaradi njega. Če ga nabijem, ga bo bolelo danes. A jutri ga ne bo bolelo nič več, in jutri bo še ravno tak, kot je danes. Hm, najbolje bo, če ga pustim v miru. Bo že Bog dal, da ga enkrat doleti kazen za njegove hudobnosti. Pa tudi zatožil ga ne bom — ne doma ne v šoli. Leš bi bil pač tepen. A kaj bi mu to pomagalo? Že stokrat je bil tepen, pa je še vedno hudoben. Zato pa je najbolje, da ga pustim v miru.«

Peter je stopil nazaj za hlude in je pograbil svoje polomljene sani. Zvlekel jih je na pot in šel počasi po zmrzlem snegu. Hladnikov Leš je bil že daleč; že se je blžal prvim vaškim hišam in še vedno se je norčeval na ves glas:

»Naš Peter, naš Peter
je jezen kot veter;
za vetrom leti:
Počakaj me ti!
A veter — hi — hi —
mu figo moli...«

Hladnikov Leš je potem kratek čas umolknil. Ozrl se je nazaj na Petra, se je sklonil in zasmejal. »Oj, Peter — ti Citrarjev Peter!« je zavpil. »Pa mi še vedno nočeš dati cekina? O, glejte, glejte! Kako je danes prevzeten ta Citrarjev Peter! Prevzeten za to, ker je mešetaril s samimi škрати in se je z njimi pogodil za polne sani drv. Pa žvenklja zdaj s cekini, ki so mu nasuli z njimi škratje polne žepe. Čudno, pa še

govoré na vasi nekaj, da je Citrarjev Peter neumen. Glejte si no! Kako se motijo ljudje na vasi! Oj, kako se motijo!»

Hladnikov Leš se je spet zakrohotal. Z roko je pomignil Petru, pa se je norčeval. No, Citrarjev Peter mu ni nič odgovoril. Mirno je poslušal Leševe zabavljičice, in niti enkrat se mu ni pojavila v srcu jezica. Tiho je vlekel polomljene sani za sabo in se je vedno bolj bližal samotni zagorski vasi.

»Hej, Peter — ti Citrarjev Peter!« se je zarogal spet Leš ob vogalu prve hiše. »To bo pripovedovanja nocoj po vasi! To bodo hihitali otroci po zapečkih! Pa bodo poslušali lepo povest o Citrarjevem Petru in o lepi škratovski kupčiji. Hoho, Peter! Pa zakaj mi nočeš dati cekina? Sto ti jih žvenklja po žepih — pa mi nočeš dati ne enega? Peter, Citrarjev Peter! Zakaj si tak skopuh?«

Leš je zažvižgal v prste, da je kar jeknilo. Zasukal se je na petah in je izginil z glasnim smehom za hišnim vogalom. No, Peter se je zdaj oddahnil, ko je Leš krenil mimo prve hiše. Tiho in mirno je Peter vlekel polomljene sani skozi vas, pa se ni ozrl ne na levo ne na desno. In v srcu mu je bilo lahko in prijetno, da ne vidi Leša več in ne sliši njegovih zabavljičic. Vesel je bil tudi, da se ni maščeval in ni povrnil hudega s hudim ...

2.

Hladnikov Leš je pripeljal svoje sani na Drčarjevo dvorišče. Naglo je zmetal drva na kup in stopil potem v hišo. V veliki izbi je našel gospodarja in gospodinjo, ki sta sedela za mizo pri malici. Madro je Leš vrgel na klop ob peči in si je pričel greti premražene roke. »Pripeljal sem vama drva,« je rekel. »Za danes bo zadosti, ker je že malo pozno. Pa drugi teden spet. Še za deset sani jih je ostalo, botrč. V pondeljek popoldne pridem, pa jih izvozim, kolikor se bo dalo. Samo mraz je zunaj, huj, strupen mraz! Skoro mi je šlo za nohte, in skoro so mi ušesa zmrznila.«

»Prav, prav, Leš!« je odvrnil Drčar za mizo. »Le pogrej se malo, da boš lažje jedel. Seveda je mraz zunaj. Take zime še ni bilo dolgo. Še celo Sava je zmrznila. To je še dobro, da mraz ne more v hišo. Pa kaj bi naredili, če bi nam peč zmrznila? Ha, ti Leš? — Kaj, če bi nam tudi sam ogenj zmrznil? Pa kje bi se greli, Leš?«

Leš se je zasmel in si je potegnil debele, volnene rokavice z rok. Pa je odvrnil: »Kaj pravite, botrč? Da bi nam peč zmrznila? Da bi nam ogenj zmrznil? Pa saj ni mogoče. Kako naj zmrzne ogenj? Ko pa ne more, botrč! — Glejte, pa ste se gotovo pošalili z mano in ste mislili, da vam bom verjel. Pa vam ne verjamem, botrč! In kako naj vam verjamem, ko pa ogenj ne more zmrzniti?«

Drčarjev botrč se je namuznil in je zažugal Lešu. »Nočeš mi verjeti, pobič?« je dejal. »Glejte jo porednost! Kaj res misliš, da ogenj ne more zmrzniti? Glej, voda je hujša nego ogenj. Saj veš, da voda pogasi ogenj? Zato je pa voda močnejša nego ogenj. In če voda zmrzne, bo lahko zmrznil

tud ogenj, ki je slabši nego voda, Leš, ali še vedno ne verjameš? Pa kar zajmi polno prgišče ognja, na mraz ga nesi — in boš videl, kako ti bo zmrznil na dlani. Poizkusi, Leš, poizkusi, ti pravim! Pa boš videl in boš verjel...»

»Oha, oha!« se je začudil Leš in je že skoro verjel botrčevim besedam. »Pa če je res, botrč? Saj me imate spet samo za norca, kakor me imate skoro vsak dan. Še nikoli nisem slišal, da ogenj zmrzne in se izpremeni v led. Šele vi ste mi to povedali. Pa, če je tudi res, botrč?«

Drčarjev botrč se je zasmejal in si je potolkel z roko po kolenih. Teda j je botrca stopila izza mize, pogladila Leša po rdečem licu in je rekla: »Beži, beži, Leš! Kaj boš verjel botrču, ko se pa samo šali! Botrč je vesel, če more koga dražiti. Zato mu ne verjemi! Kar lepo sedi za mizo in pri-grizni; vem, da si lačen. Priden si, Leš, in si zaslužil malico. Kar vsedi se za mizo in ne poslušaj botrča!«

Leš ni pustil, da bi mu botrca dvakrat ukazala. Vsedel se je za mizo in se je lotil narezane suhe svinjine, ker je bil res lačen. Niti pogledal ni botrča, ki ga je opazoval od strani in se mu še vedno poredno muzal. No, botrč ga je pustil v miru, dokler je jedel, in ga ni hotel motiti. Ko pa je Leš odložil vilice, je botrč zakašljaj, pa rekel: »Ali si videl danes kaj škrate v gozdu? Ali ti niso dali nič cekinov za drva, ki si jih jim nemara prodal? Saj si moral mimo njih. Tam pod klancem, onkraj go-ličave, imajo svoje gnezdo. In zebe jih, ker je danes tako mraz. In ti si jim prodal drva? Kar naravnost povej, da si jih prodal! Saj ne bom prav nič hud. Samo celkine mi moraš pokazati, ki si jih dobil od škratov. Daj, Leš, daj!«

Leš je gledal v početku botrča debelo. Potem je šinil z rokavom preko obraza in se zasmejal: »Nisem nič videl škratov,« je dejal. »A Citrarjev Peter jih je videl. Cekini so se mu kar zasvetili okrog glave, da je skoro oči izgubil. Potem je pa telebnil v stran, in sani so se razklale na dvoje. Pa sem ga vprašal zaradi škratov. In bil je hud, da mi še odgovoriti ni hotel. Saj pravim — tisti Citrarjev Peter...«

Botrču se je zresnil obraz. Pogledal je Lešu naravnost v oči in zmajal z glavo. Pa je rekel: »O Petru praviš, Leš? O Citrarjevem Petru, ki se je prevrnil s sanmi pod klancem? Čudno, čudno... Da se je pre-vrnil? I, glejte! Če mu nisi ti podstavil znabiti? Ti grdun! Ali si mu nemara kolec nastavil na pot? Kar povej, po pravici povej!«

Leš se je potuhnil. Za trenutek je povetil oči in je še bolj zardel. A zamahnil je z roko in je odgovoril malomarno: »Nisem mu jaz podstavil kolca. Čemu neki? Mar mi je Peter! Sam je padel, ker je zijal okoli. Peter je zijalast, to tako veste. Zato se je pa tudi prevrnil s sanmi vréd. Nisem mu jaz podstavil kolca, res mu ga nisem, botrč!«

Leš se je lagaj, ker se je vendarle bal botrča, ki ga je gledal nekam čudno in presunljivo, in je molčal precej časa. — »Hm,« je dejal končno botrč in še enkrat zmajal z glavo. »Pa sem mislil, da si bil spet norčav. Nepridiprav si, Leš, in zato bi ne bilo čudno, če bi bil kriv Petrove ne-

sreče. Pa, ker praviš, da nisi bil ti, ti bom verjel. Saj veš, da je laž greh pred Bogom in pred ljudmi. Pa, ker to veš, se menda vendar ne boš lagal svojemu krstnemu botrču? Hm, ne bilo bi dobro, zato bi ne bilo dobro, pobič!»

Leša je zbadlo nekaj hudo neprijetnega. Kar z glavo je stresnil in je vstal. Vzel je madro in jo je naglo povezal na glavo. Pa se ni upal niti več pogledati botrča. Zasuka se je urno in je stopil do vrat. »Pa hvala lepa za malico, botrč!» je dejal in se ni več okrenil. »V ponedeljek pridem spet, da vam zvožim drva, ki so še ostala. Lahko noč, pa brez zamere!»

Leš ni počakal, da bi mu kdo kaj odgovoril. Odprl je vrata in stopil v vežo. Skozi kuhinjo je šel na dvorišče in se je takoj vpregel v svoje prazne sani. Botrca je stopila za njim in je obstala na kuhinjskem pragu. »Pa srečno hodi, Leš!» mu je rekla. »Glej, da se ti ne spodrsne na strmini! Ali imaš dereze?»

»Imam, imam,« je zaklical Leš. »Navajen sem poti. Zato vem, da se mi ne pripeti nič hudega. Le brez skrbi bodite! Lahko noč, botrca, in hvala lepa za vse!»

»Pa v ponedeljek pridi za gotovo!« je še rekla botrca za njim. »V ponedeljek pa obračunamo. Le pridi!»

»Pridem, pridem,« je odvrnil Leš, pa odšel naglo z dvorišča. Svoje sani je vlekel za sabo na cesto in zavil po nji iz vasi. Pod njegovimi nogami je glasno škripal zmrzli sneg, in mraz je bilo še bolj nego popoldne. Zakaj od severa je pričela pihati ledena sapa; bila ni močna, a vendar tako strupena, da je šla do kože in kosti. — »Br!« je zasopel Leš trikrat, pa se je spustil v tek po gladki cesti. Precej časa je dirjal, in skoro vroče mu je postalo, ko je prišel do poti, ki se je cepila kraj nizkega gozdiča od ceste in je držala na levo. Leš je stopil na tisto pot in se je bližal strmemu gorovju, ki se je vzpenjalo visoko k nebu. In sredi tistega gorovja se je širila dolga in ozka planotica. Sredi planotice pa je samevalo pet ali šest nizkih hišic. To je bil Srednji vrh, in na Srednjem vrhu je bil Hladnikov Leš doma. Skoro uro hoda je še čakalo Leša, da pride iz dolinice domov. Leš je to tudi vedel, da se mora podvizati, če hoče priti še pred nočjo domov. Zato se tudi ni obotavljal. Čvrsto in nevzdržno je hitel po poti, ki je držala preko zasneženega proda in preko zamrle Save. Pod hribom šele se je ustavil. Nataknil si je na črevlje železne dereze in pričel stopati navzgor. Da bi mu bil krajši čas, si je zažvižgal pesem. Tako se je pomikal više in više po gladki, ledeni strmini in se ni hotel zamuditi nikjer. Šele ondi gori, kjer je rastle šop smrek in mecesnov, se je ustavil, da se nekoliko odsope. Pa se je ozrl na nasprotno stran dolinice, in tam so se dvigale proti nebu divje in skalnate gore, ki so bile od vznožja do vrhunca pokrite z belim snegom. Silen veter je moral divjati po tistih gorah. Zakaj Leš je razločno videl, kako so se dvigali tu in tam s širnih snežišč bele megle in se suvale okrog in okrog po skalovju. A Leš je dobro vedel, da to niso megle, ampak le krhki sneg, ki ga dviga veter z gladkih skal in ga raznaša daleč na okrog. Solnce pa ni videl Leš

nikjer; saj je vedel, da se skriva ves dan nekje za razdrtimi grebeni, ki mu ne pusté posijati v ozko zagorsko dolinico. A Leš je vedel tudi to, da solnce že zahaja. Zakaj vrhunci belih gorâ so pričeli rdeti in svetiti z rdečo zarjo po prostranem molčečem svetu.

»Dobro moram stopiti, da me ne zaloti noč,« si je rekel Leš. »Še pol pota ni za mano, a solnce je že zašlo. Stopi, stopi, Leš, in nikar se ne obotavljaj!«

No, Leš se ni obotavljal, ampak je stopal še čvrsteje naprej. Ker mu je bilo dolgčas in ker se mu ni več ljubilo žvižgati, je pričel govoriti in modrovati sam s seboj. Modroval je pa takole: »Če me zasači noč, bi ne bilo dobro zame. Pravijo, da góri nekje nad kapelico straši. Nemara pa še celo škratje domujejo tam góri v goščavi? Norčeval sem se bil iz škratov in sem rekel, da so dali Citrarjevemu Petru cekine. Pa mu jih niso dali. Peter jih še videl ni. Samo norca sem se delal in sem govoril... Pa znabiti so mi škratje zamerili radi tega? Ovbe, pa morda pridejo in me pograbijo? In še bolj me bo bolelo, kot je bolelo Petra, ko se je prekotalil s sanmi vred. Čemu neki sem mu nastavil tisti kolec? Saj mi Peter ni storil nikoli nič žalega. Res — prav nisem storil, pa naj reče kdo, kar hoče. Lepo to ni bilo in zares sem hudoben in norčav... Pa kaj, če me zdaj res pograbijo škratje in mi povrnejo vse, kar sem hudega govoril o njih in kar sem storil ubogemu Petru?«

(Nadaljevanje.)

J. E. Bogomil:

Božična zgodba.

Božična zgodba, kako si lepa! Minula so stoletja, odkar si prvič objela betlehemske poljane, odkar si našla pastirce, čuječe pri svojih čedah, in si jih popeljala h Kristusu Odrešeniku.

Od takrat se vračáš leto za letom. Ves svet je zdaj Betlehem, ves svet zdaj objemaš s svojo ljubkostjo in ljubeznivostjo. Stara si že, božična zgodba, a še vedno mlada, vedno nova. Tako nova, kakor si bila takrat, ko si prvič napolnila svet z veseljem.

Mi stojimo pred jaselcami in strmimo v Večno luč. Pastirje gledamo, a to niso več sami pastirji. Nehote in nevede gledamo sebe sredi pastirjev. Naša lica žare, naša srca bijejo močnejše, ker čutijo pred seboj vso skrivnost in vso lepoto božične zgodbe.

In petje radi poslušamo v cerkvi, in orglje done na naša ušesa. A to noč ne slišimo zemeljskega petja, in orglje ne pojo kakor druge dneve. Mi slišimo skozi ljubke glasove božičnih pesmi le odmev angelskega petja in nebeške godbe.

In zemlja, na kateri stojimo — o, to ni več zemlja, dolina solzá — to je raj, pravi nebeški raj!